

CLARIN

Common Language Resources and Technology Infrastructure

COAVA

Demonstratie en curatie
(CLARIN-NL, tweede ronde)

Folkert de Vriend

09/02/2011

Understanding Society

Tijd en mens

- Looptijd project: 1 jaar. (beoogde start op 1 mei 2011)
- Betrokkenen:
  - Jos Swanenberg
  - Leonie Cornips
  - Marc Kemps-Snijders
  - Folkert de Vriend
  - Wilbert Heeringa
  - Technisch ontwikkelaar(s)
  - Studentassistent(en)

Algemeen

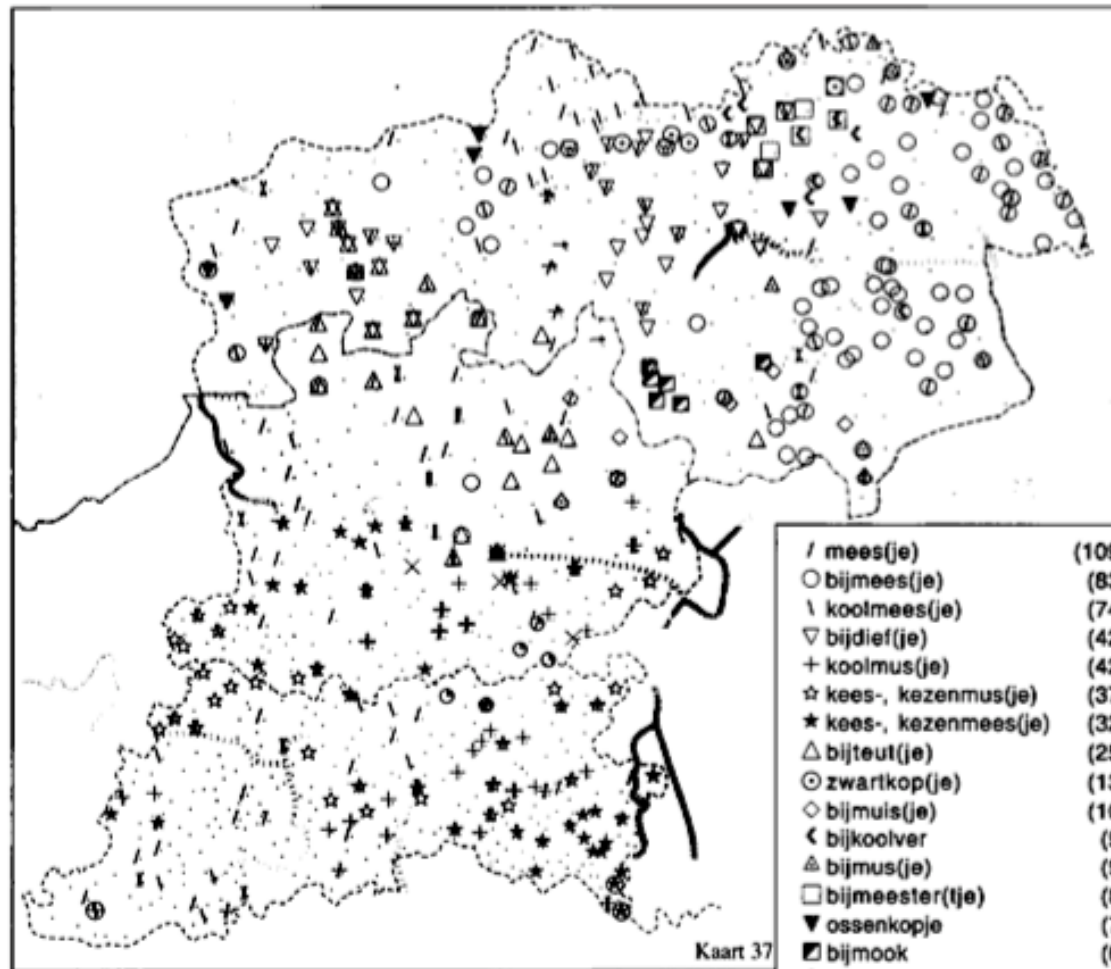
- **COAVA: CO**gnition, **A**cquisition and **VA**riation Tool
- In COAVA willen we gereedschap ontwikkelen voor **interdisciplinair** onderzoek naar de **lexicale karakteristieken** van **objecten**
- In COAVA combineren we daartoe **resources** uit twee verschillende taalkundige subdisciplines: **eerste taalverwerving** en **dialectgeografie**.

Resources in COAVA

- Eerste taalverwerving: vier delen uit CHILDES
  - Locatie: Nederland
  - Leeftijdscategorie: kinderen
- Dialectgeografie: deel III van WBD/WLD
  - Locatie: Brabant/Limburg
  - Leeftijdscategorie: volwassenen

Lexicale karakteristieken van objecten

- Eerste taalverwerving:
  - Lexicale vormen voor basic level objects ('hond', 'zon', 'vogel') worden typisch **vroeg** verworven (Bloom 2001, Spelke).
  - Vergelijk met de **latere** verwerving van bijv. 'dier' en 'poedel'.
- Dialectgeografie:
  - Voor sommige objecten is opvallend **veel** lexicale variatie en voor andere juist **weinig**

Kaart 37

/ mees(je)	(109)
○ bijmees(je)	(83)
\ koolmees(je)	(74)
▽ bijdief(je)	(42)
+ koolmus(je)	(42)
☆ kees-, kezenmus(je)	(37)
★ kees-, kezenmees(je)	(32)
△ bijteut(je)	(25)
⊙ zwartkop(je)	(13)
◇ bijmuis(je)	(10)
◀ bijkoolver	(9)
△ bijmus(je)	(9)
□ bijmeester(tje)	(8)
▼ ossenkopje	(7)
▣ bijmook	(6)
↑ keespreut	(6)
× kolenmus(je)	(6)
→ bijpikker	(5)
+ keespoek	(5)
⊙ kezenmietje	(5)

DC 06 (1938) (022), N 09 (1961) (052), SGV (1914) (23), Wielewaal (1952), Willems (1885) (15b), ZND 01 a-m (1922) (063b), ZND 31 (1939) (013), ZND 43 (1943) (014); Antwerps Wb. 1 (634), Antwerps Wb. 2 (1809, 2034), Antwerps Wb. 3 (040, 064, 065), Bergen op

Zoom Wb. (23, 44), Breda Wb. (068), Deurne Wb. (020), Gemert Wb. 1 (042, 090), Gilze-Rijen Wb. (022), Gooik Wb. (185), Hagelands Wb. 2 (105, 108), Hilvarenbeek Wb. (032), Hombeek Wl. (184), Kempenlands Wb. 1 (078), Kempenlands Wb. 2 (77), Lier Wb. 1 (050), Made Wb. (161),

Mechelen Wb. (179), Mierlo Wb. (012), N.-Antwerps Wb. (090, 092, 488, 937), Noordmeierijs Wb. (040), Tilburg Wb. 1 (034); Baader IX-X (523), Baader VI (389), Elemans 1958 (A) (213), Hs 1229a, 17, Hs 1756, 15, Hs Van Ginneken K 183, Mat. Bosmans, Natura Limburg 85 (1976) (891), Nieuwsbrief 'Ken en geniet' (24), Post 1960 (37), van den Elsen 1977 (171), Wanmeule 13 (40), Weijnen EV 7 (108), Weijnen GR 12 (105), Zandbergen 1994 (11).

De koolmees (*Parus major*) is 14 cm lang en de bekendste mees. Hij is overwegend groen met gele borst, koolzwarte kop en witte wangen. De koolmees komt overal voor waar bomen zijn, hij broedt graag in nestkastjes. Hij leeft van insecten, zaden en bessen. Van de koolmees wordt wel gezegd dat hij bijen bij de korven komt weghalen. Hij kent verschillende roep-varianten, de bekendste klinkt als "tie-tie-ta". In dit lemma zijn zowel algemene benamingen voor de mees als de specifieke benamingen voor de koolmees opgenomen, omdat die meestal hetzelfde blijken te zijn.

koolmees (ook *keulmees*, *kielmees*, *koolmeuwes*, *kulmees*): freq. Holl.-Br., verspr. Noordwestbr., zeldz. Maasl., Kempenl., Noordmei., Kemp., Zuidbr., Getel., ook in Liessel, Dinteloord, Haps en Budel.

koolmeesje (ook *keelmeezen*, *koolmeeske*, *koolmezeke*, *kulmeeske*): Bergen op Zoom, Roosendaal, Loenhout, Udenhout, Engelen, 's-Hertogenbosch, Waalre, Gemert, Beerse, Herentals, Geel, Liedekerke, Lot, Essenbeek, St-Genesius-Rode, Herent, Boutersem en Dinteloord.

kolenmeesje (*kolemeeske*): St-Margriete-Houtem.

mees (ook *mese*): freq. Cuijks, verspr. Noordwestbr., Middennoordbr., Oostnoordbr., Kemp. en Zuidbr., zeldz. Getel., ook in Dinteloord en Budel.

meesje (ook *meeske*, *mezeke*, *mezeken*): zeldz. Pajott. en Getel., ook in Bornem, Sleeuwijk, Loon op Zand, Baarle Hertog, Heesch, Dworp, Leuven, Boutersem, Cuijk en St-Anthonis.

mezel (*miezel*): Oudergem (Auderghem).

keesmees: Ranst en Herentals; Antwerps Wb. 1.

keesmeesje (*keesmeseke*, *keesmezeke*, *keesmezeken*): Herentals, Lier en Eizeringen.

kezenmees (ook *kesemees*): zeldz. Getel. en het zuiden van het Antw., ook in Oelegem, Olen, Tisselt en Mechelen; Hagelands Wb. 2.

kezenmeesje (*kesemeeske*, *kezemeeske*, *kezemezeke*, *kezemezeken*): freq. Getel., zeldz. Zuiderkemp., ook in Antwerpen en Zandhoven.

blauwmeesje (*blauwmeeske*): Zevenbergschen Hoek.

zwartkopmees: Grave en Overloon.

klopmees: Antwerps Wb. 3.

slagmees: Antwerps Wb. 2.

bijmees (ook *biemees*, *biemeuwes*, *bijmeuwes*): freq. Bar., Oostnoordbr. en Cuijks, zeldz. Maasl., ook in Hoogerheide, Kalmthout, Wechelderzande en Vorselaar.

bijmeesje (ook *biemeesje*, *biemeeske*, *biemeuweske*, *bijmeeske*, *bijmeesken*): freq. Oostnoordbr. en Cuijks, ook in Waspik, Zevenbergen, Retie, Huisseling en

Soerendonk.
bijenmeesje (*bijemeeske*): Maashees.
bijmus (ook *biemus*): freq. Bud., ook in Turnhout, Best en Liessel.
bijmusje (*biemusje, biemuske, biemusken*): zeldz. Maasl., ook in Turnhout en Kasterlee.
bijmuis (*biemuis*): Arendonk.
bijmuisje (*biemeuske, biemuischen, biemuisje, biemuiske, biemuisken, bijmeuske, bijmuisken*): zeldz. Kempenl., ook in Ravels, Retie, Kasterlee, Leenderstrip en Budel; Kempenlands Wb. 1.
keesmus: freq. in het zuiden van het Hagel., ook in Bornem, Hombeek, Hever en Sterrebeek.
keesmusje (*keesmuske*): zeldz. Centr.-Zuidbr., Hagel. en in het westen van het Getel., ook in St-Amands.
kezenmus (ook *kesemus*): freq. Kleinbr., ook in Testelt en Kersbeek; Antwerps Wb. 2.
kezenmusje (*kezemuske, kezemusken*): zeldz. Kleinbr. en in het oosten van het Kemp., ook in Niel.
dubbele kezenmus (*dobbel kezenus*): Steenhuffel.
koolmus (ook *keelmus, kuilmus, kulmus*): freq. Centr.-Zuidbr., Hagel. en Getel., zeldz. Zuiderkemp. en Mark., ook in Herne.
koolmusje (*keelmusken, kjelmuske, kjelmusken, koolmuske, kulmuske*): freq. Zuiderkemp. en Hagel., zeldz. Centr.-Zuidbr., ook in Etten, Rucphen, Dessel, Mol, St-Katherina-Lombeek en Liedekerke.
blauw koolmusje (*blaauw kulmuske*): Geel.
blauwkoolmus (*blakoolmus*): Aarschot.
kolenmus (*kuilemus, kullemus*): Herentals en Nijlen.
kolenmusje (*kolemuschen, kullemuske*): zeldz. in het oosten van het Kemp.
blauw kolenmusje (*blaauw keulemuske*): Veerle.

korenmus: Bergen op Zoom.
schurenmusje (*schurremuske*): Gestel (Meerhout).
keimus: Herentals.
rietmus: Lier.
mus: Noorderwijk.
bijmeewtje (*biemeewke*): Hoogerheide en Vlijmen.
dubbele bijmeeuw (*dubbele biemeeuw*): Herpt.
koolmeeuw: Tilburg.
koolmeewtje (*koolmeewke*): Heusden.
kolenmeewtje (*kolemeewke*): Veen.
korenmeewtje (*korenmeewke*): Woudrichem.
bijmeester (*biemeester*): zeldz. Noordmei.
bijmeestertje (*biemeesterke*): freq. Noordmei.
dubbele bijmeester (*dubbele biemeester*): Oss.
enkele bijmeester (*enkelde biemeester*): Oss.
bijbijter (*biebijter*): zeldz. in het noorden van het Kempenl.
bijenbijter (*bieënbijter*): St-Oedenrode.
dubbele bijenbijter (*dobbelen bieënbijter*): Nijnsel.
bijenvanger: Beers.
bijenvreter (*bijefreter*): Beugen.
bijpikker (*biepikker*): freq. in het oosten van het Bar., ook in Poppel.
bijpikkertje (*biepikkertje*): Dongen-Vaart.
bijdief (*biedief, piedief*): freq. Mark., Tilb. en in het westen van het Bar., zeldz. in het zuiden van het Holl.-Br. en het westen van het Noordmei., ook in Hintham en Liempde.
bijdiefje (*biediefje, biediefke, piediefke*): freq. Mark., Tilb., zeldz. in het westen van het Noordmei., ook in Capelle, Hoeven en Liempde.
dubbele bijdief (*dobbelen biedief*): Schijndel.

dubbelbijdiefje (*dobbelbijdiefke*):

Schijndel.

pietdief: Baardwijk.

spekdief: Steenbergen.

koolerd (*koelerd*): Lieshout.

koolder (ook *koelder*): Werkendam,
Stiphout en Helmond.

kooldertje (*koolderke*): Nieuwendijk.

bijkoolder (*biekoolder*): Veghel.

koolver: Empel en Gewande.

bijkoolver (*biekoolver, biekalver, biekulver*): freq. in het noorden van het Noordmei., zeldz. in het westen van het Maasl., ook in Drimmelen en Helmond.

bijkoolvertje (*biekoolverke*): Empel.

koolkoolver: Empel en Gewande.

bijkuiver (*biekuiver*): Middelrode en Boekel.

bijkuivertje (*biekuiverke*): Nuland.

bijmook (*biemook, biemeuk, biemuik*): zeldz. Kempenl., ook in Hooge en Lage Mierde; Kempenlands Wb. 1.

bijmookje (*biemeukske, biemuikske*): Reusel en Bladel.

bijbok (*biebok*): Kempenlands Wb. 1.

bijteut (ook *bieteut, bietuut*): freq. Noorderkemp., zeldz. Bar. en in het noorden van het Antw., ook in Bouwel en Herentals.

bijteutje (ook *bieteutje, bieteuke*): freq. in het westen van het Bar., zeldz. in het noorden van het Antw., ook in Standdaarbuiten, Oudenbosch en Bergeijk.

bijenbeest (*biembees*): Herpen.

bijenbeestje (*biembeesje, biembeeske*): Velp, Uden en Oeffelt.

biemnestje: Berghem.

geelborstje (ook *geelbosje*): Made, Capelle en Leende.

blauwkopje (*blauwkopke*): Heusden en Tilburg.

zwartkop (ook *zwatkop*): Haarsteeg, Herne en Landen.

zwartkopje (*swartkopke, zwartkopke, zwatkopke*): zeldz. in het noorden van het Tilb., ook in Halsteren,

Capelle, Lith, Oss, St-Anthonis, Deurne in de Peel en Walshoutem.

stijfselkopje (*stijfselkopke*):

Raamsdonksveer.

ossenkopje (*ossekopke*): verspr.

Mark., ook in Made, Velp, Schijndel en Veghel.

ossenhoofdje (*osseneuke*): Den Dungen.

blauwsijsje: Alem.

sijsje (*sijske*): Poppel.

keut: Bouwel en Herentals.

keeskeut: Bouwel en Herentals.

keespook: zeldz. Zuiderkemp., ook in Binkom.

keespreut: zeldz. in het noordwesten van het Kemp.

kezenpreut: Olen.

keesmietje (*keesmieke*): Wezemaal.

kezenmietje (*kesemieke, kessemieke, kezemieke, kezemieken*): zeldz. in het oosten van het Zuiderkemp., ook in Baal en Aarschot.

koolpijpje (*koolpijpe*): Deurne in de Peel.

blokvink: Overloon.

botvink: Best.

sitje: Wechelderzande.

toetimmertje (*toetimmerke*): Schijndel.

klimmertje (*klemmerken*): Herne.

overmeter: Best.

iedietwee: Roosendaal.

schiet in het vuur: Boxmeer, Overloon en Budel.

BOOM (ALG.)

DC 35 (1963) (016), N 82 (1981) (001 add., 019 add.), N M (1965) (007), RND (048), SGV (1914) (004), ZND 01 (1922) (a-m), ZND 04 (1924) (026), ZND 05 (1924) (041), ZND 08 (1925) (055), ZND 15 (1930) (015, 026), ZND 21 (1936) (015), ZND 27 (1938) (090), ZND 30 (1939) (039), ZND 32 (1939) (027, 076), ZND 34 (1940) (001, 029 add., 054a, 072, 073), ZND m (Coomans); Beverlo Wb. (046), Bree Wb. (075), Echt Wb. (033), Genk Wb. (049, 065), Gennep Wb., Gronsveld Wb. (074), Hasselt Wb. (082, 359), Heerlen Wb. (008), Kerkrade Wb. (065), Maastricht Wb. (046), Meerlo-Wanssum Wb. (076), Meeswijk Wl. (113), Meeuwen Wl. (034), Niel-bij-St.Truiden Wl. (L181), Sint-Truiden Wb. (066), Stokkem Wb. (025), Tegelen Wb. (079), Tungalroy Wb. (191), Uikhoven Wl. (019), Valkenburg Wb. (035), Venlo Wb. (106), Venray Wb. (123), Weertlands Wb. (B1-02), Zonhoven Wb. (057).

WLD III, 4.3

Opvallend is het relatief frequente voorkomen (26 opgaven) van het verkleinwoord **boompje**.

boom: alg. in heel Lb.

bome (enkelv.): Montzen, Membach

Bakkes, P. (zj.hs), Bertrand, J. (1946) (010, 012, 014, 026, 030, 036, 039, 066), Boileau, A. (1971), Daelen, J.v. (1933-41), Goossens, H. (1981), Heem 02.5 (1958) (011, 013), Heem 04.1 (1960) (023), Heem 05.5-6 (1961) (149-50), Heem 13-5.6 (1969) (016, 051), Heyden, L.v.d. (1927), Jaspar, E. (1921-28), Kats, J. (1939), Maar, H.v.d. (zj.hs), Mertens, A.M. (1885b), Rademaekers, H. (1958) (023), Roebroek, J. (1886), Rutten, F. (1959) (019), Veldeke 01 (1926) - Veldeke 39 (1964) (passim), Vossen, A.F. (1966-68), Welter, W. (1929) (014, 044, 063, 122, 167).

De meest algemene benaming voor 'boom'.

Er zijn ook meervoudsvormen genoteerd, **buim** is algemeen voor Nl. Lb.; alleen in het uiterste westen van Belg.

en Eupen.

boompje (*boomke*): verspr. in heel Lb.

boomknoest: Ulestraten.

els: Zonhoven.

poot: Hasselt.

stemmerling: Waubach.

Overkoepelende onderzoeksvragen over objecten

1. Is er een **verband** tussen de **mate van lexicale dialectgeografische variatie** en de **leeftijd waarop lexemen worden verworven**?
2. In hoeverre **passen** de objecten die EN weinig lexicale dialectvariatie vertonen EN waarvan het lexeme vroeg wordt verworven, **binnen de gangbare definities** voor 'cognitief zeer basale objecten'?

Browser

Zoekmachine

Algemeen

Resources (dialectgeografie en eerste taalverwerving)

Gecombineerde resultaten

A: De gevonden vormen

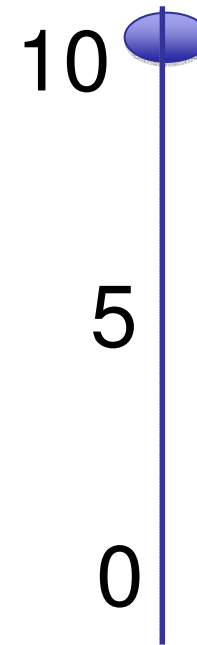
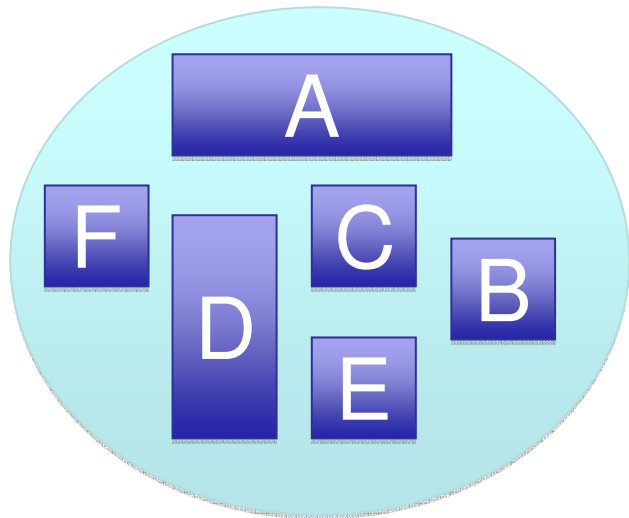
B: Waardes voor de mate van dialectvariatie en de gemiddelde leeftijd van verwerving

C: Visualisaties: kaart (PNG/KML) en tijdsas

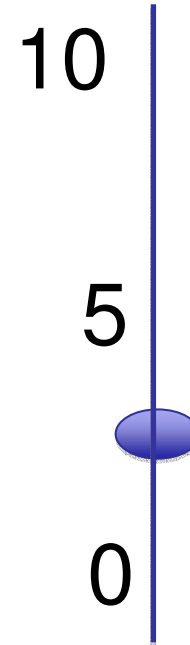
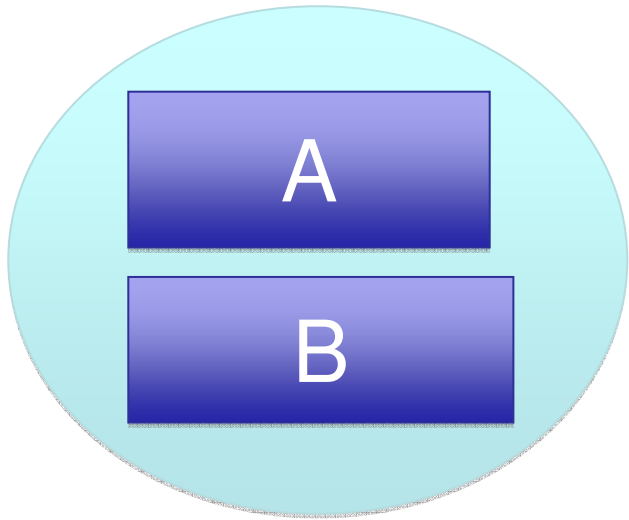
'Overzichten' en statistieken

- Toon alle objecten waarvoor geldt ...
- Bereken clusters van objecten
- Bereken correlaties tussen dialect- en verwervingsdata ...

Te verwachten visualisaties voor object 'Koolmees'

Te verwachten visualisaties voor object 'Vogel'

CLARIN

Resources en gereedschappen zullen compatibel gemaakt worden met de in CLARIN gebruikte standaarden:

- Lexical Markup Framework (LMF)
- Web services
- CMDI-metadata
- Persistent identifiers
- ISOcat

Dank